

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիարխոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Առատասկանի համար (Երկու քիւր մեկ
ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եւայլն որկեղ հետեւեալ հասցեով

ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա. (Պուլկարիա)

Редакция на ВѢСТНИКЪ

Rédaction du journal

“И р а в у н к ъ”

„I r a v o u n k“

ВАРНА (България)

V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
եւ չեն որկուիր եւ յարեալ դատաւ-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյշովին կամ մասամբ:
Խմբագրական տղը 20 սանթիմ. երե-
փեւ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գեղջ կը լինի:

ՊՈՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒԻ

(Շարուն նախորդ քիւնէ եւ վերջ)

Այս բացատրութեանց հետ երբ
որ օրինակ աւելցնենք, յեղափո-
խական շարժումներէ առաջ Մու-
սա պէյի նման հայակու շարա-
գործի մը դատարաններէն ան-
պարտ արձակուելու պարագան,
կարծեմ բաւական յստակ կերպով
ապացուցած կըլլանք թէ յեղափո-
խական շարժումը չէր որ համի-
տի թշնամութիւնը մեզ դէմ զրգ-
անց, այլ թուրք բռնապետու-
թեան հայոց դէմ ստեղծած հա-
լածանքն էր որ հայկական յեղա-
փոխութեան ծնունդ տուաւ: Հի-
տաբար հայկական յեղափոխու-
թիւնը ազգին քոյրութեան սպառ-
նացող վտանգին դէմ կռիւ մղե-
լու համար կազմակերպութիւն մըն
էր: Այս, անուրանալի է թէ այս
կազմակերպութեան մէջ տաք ու
խմածակ գլուխներ անիմաստ և
անհեռատես շարժումներով գոր-
ծին ֆրասեցին, թշնամիին անգը-
թութիւնները քաղաքակիրթ աշ-
խարհի առջեւ աստիճան մը ար-
գարացնելու առիթ տուին, ու
գործը տեսակէտով մը վիժեցու-
ցին: Բայց միշտ կարելի չէ ու-
րանալ թէ մղուած կռիւը ազգա-
յին գոյութեան կռիւն էր, որ
գործադարար անյալով շրջաններ
բոլորեց: Սակայն ինչպէս ըսած
ենք, այդ անյալողութիւններ բը-
նաւ մեզ իրաւունք չեն տար գո-
յութեան կռուէն ետ ընկրկելու:
այլ անոնք մեզ գործնական դաս
մը ըլլալու են խոհուն և հեռատես
գործունէութեան նոր շրջան մը
սկսելու:

Այս անգամ մեր մղելու կռիւը
բազմակողմանի է. որովհետեւ
այժմ ամեն ժամանակէ աւելի
խնդիրը ազգին գոյութեան պահ-
պանման վրայ է, ուստի արդի
կռիւը գլխաւորապէս սա մասե-
րուն կը բաժնուի:

Ա. Մայր հայրենիքի մէջ ա-
նիբաւ յարձակումներուն դէմ ինք-
նապաշտպանութեան համար ուժ
գոյացնել:

Բ. Մեր բերաւոր անտէրունջ

որբերը՝ որոնք մեր ապագայ սե-
րունքը պիտի կազմեն, պատասխա-
րել ու դատարարակոյ:

Գ. Ինչպէս մայր հայրենիքի
մէջ նոյնպէս և արտասահմանի մէջ
ազգային ինքնուրունութեան ներ-
քին պահպանութիւն համար ամեն
ճիշդ թափել, այսինքն եկեղեցի,
վարժարան, ընթերցարան եւ այլ
ազգային հաստատութիւններ ան-
վթար պահել և զանոնք օր բան
զօր յառաջդիմական շաղի մէջ
դնել:

Դ. Քաղաքակիրթ աշխարհի
հանրային կարծիքը մեր մասին
յղկել և հայ անունը, հայաստանը
ու հայկական դատը օտարաց հա-
մակրելի ընծայել, ու այս բանին
համար եւրոպական մամուլը ըստ
կարելոյն օրաշահել:

Մեր գոյութեան կռոյն ամենէ
աւելի նշանակելի այս չորս գլխա-
ւոր կէտերուն մէջ պէտք է նշու-
րուին հայ ազգի բոլոր անգամնե-
րը ու իրենց տեղերը բռնած ըլ-
լան. այն հայը՝ որ այս չորս կէ-
տերէն գոնէ միոյն մէջ իր ներկա-
յութեամբ չի փայլիր, նա գոյու-
թեան կռուէն փախչող ապրելու
անարժան վիճակ մըն է: Ո՛չ մի
պատճառաբանութիւն, ոչ մի խու-
սափող պատասխան չէ կարող ար-
գարացնել զինքը:

Ձի ազգային գոյութեան պահ-
պանման կռոյն վերոյիշեալ չորս
կէտերը թէ աղքատին, թէ հա-
րուստին, թէ տկարակազմին և
թէ քաղակազմին, թէ երիտա-
սարդին և թէ ծերին, վերջապէս
թէ տիկինին և թէ օրիորդին յա-
տուկ բաց տեղեր ունին, զորս
պէտք է լիցնել Փիզիքապէս,
նիւթապէս, բարոյապէս, մտաւո-
րապէս: Այսինքն հարուստը իր
գրամովը, աղքատ ու երիտասար-
դը իր բազուկովը կամ փոքրիկ
տուրքովը, զրազէտը իր զրնովը,
ծերը իր խորհուրդներովը, կտակ-
ներով ու քաջալերութիւններովը:

Մեր մէջ, մանաւանդ այս վեր-
ջի տարիներուն, հայ յեղափոխա-
կան գործունէութեան դէմ տեղի
ու անտեղի քննադատները տար-
րինակ կերպով աճած են. հա-
րուստ և բարեկեցիկ դասակար-

գէն մեծամասնութիւն մը կայ որ
յեղափոխականաց կամ նոյն իսկ
յեղափոխութեան հակառակ կար-
ծիք յայտնելով, միայն ինքն ի-
րեն մէջ կըլլացած, ու է կերպով
գոյութեան կռոյն չ'մասնակցիր
ու մէջ տեղ կը նստէ պատրուակ-
ներ, առարկութիւններ, որոնք
թերեւս արդարանալի կողմեր ու-
նենան յեղափոխականաց շատե-
րուն մինչեւ այսօր ի յայտ բերած
քստմնելի արարքներուն ու բար-
քերուն պատճառաւ, բայց գոյու-
թեան ընդհանուր կռոյն տեսա-
կէտով արդարանալի չեն կարող նը-
կատուիլ: Այդ ունեւոր քննադատ-
ները կրնան իրենց համոզումին
համեմատ — ի՞նչ անկեղծ համո-
զում է ու պատրուակ չէ — կաս-
կածել յեղափոխականաց չօգնել:
Բայց անոնք ի՞նչ բանիք ունին
բերաւոր որբերու պատասխարման
ու դատարարակութեան գործին:
այդ քննադատները ի՞նչ կերպով
կ'արդարանան երբ իրենց գտնու-
ած միջավայրին ազգային հաստա-
տութեանց պահպանման կէտին
մէջ ալ անտարբեր կը մնան. ա-
նոնք և ոչ մի կերպով արդարա-
նալի չեն:

Այլ և այլ պատճառաբանութիւն-
ներով միայն իր կաշին հոգացող
հայ անհատին մենք մատնանիշ
կ'ընենք վերը նշանակուած չորս
կէտերը, որ ազգային գոյութիւ-
նը պահպանող բանակին չորս թե-
ւերը կը կազմեն: Եւ կրնանք
ընտրէ՛լ այդ չորս կէտերէ գոնէ
միւն և հոն քու տեղը գրաւէ. եւ
թէ այդ չես ըներ, դու ո՛չ իբրեւ
հայ և ո՛չ իբրեւ մարդկային ան-
հատ գոյութեան իրաւունք չես
ներկայացներ, հանրութեան մէջ
դու դերս մըն ես և քու անհա-
տական կեանքդ զրուի թե ու մըն
է քու պատկանած համայնքիդ:

Յ. Վահագն

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՐԵՏԷ

Գրանէ 14/26 սեպ. 99

Յունաստանի քաղաքացի Եղեղիսիւնը
— Յոյնք ու Մանիստակաւ ի Կրեստ:
Երկու խօսք

Սուլթան Համիտի բռնատըր ու
մոլեռանդ կառավարութիւնը տոյ
կըլլէն ալ արտաքսուեցաւ. իսկ
մահմետականք մնացին հոս:

Արդարեւ միջազգային զինուո-
րին ներկայութիւնն, ու համակ-
րութիւնը առ կրեւտացի քրիստոն.

եայ ժողովուրդն պահ մը տարա-
կուսանքի մասնեցին տեղացի Տա-
ճիկները, որք իրենց կեանքը վը-
տանդի մէջ ենթադրելով, մեկնիլ
կը մտածէին:

Մեկնեցան, այո՛, շտապաւ մի-
այն անոնք, որք վերջին դէպքե-
րուն առթիւ ոճրագործութեանց
ուղղակի մասնակցած էին, երթա-
լու բնակելու այն Սուլթանին հո-
վանաւորութեան ներքեւ, որուն
երկիրը քստմնելի ոճիրներու թատր
մը եղած է:

Եւ Սակայն այսօր ընդհանուր
մեկնումին շարժումի՞թը տարակու-
սանքը՝ մէջտեղէն վերցած, վա-
խու տեղի մնացած չէ. քրիստոն-
եային կեանքին չափ, Մահմետա-
կանինն ալ յարգի է. մեկնելու տը-
րամադիր տաճիկներ, օրինաց ան-
խտիր հաւասարութեանց գոհ, հոս
մնալու մտադիր են:

Անցեալ շաբթուան մէջ, Յու-
նաստանի թագուհոյն այցելու-
թիւնը վայելցնեց. նաւահան-
գիտէն մինչեւ իշխանին պալատը,
Հալեքա, տեղացի երկու ազգաց
կողմանէ կամարներով ու գոյն-
զգոյն լապտերներով զարդարուած
էր, ինչան տնիստի ընդունելու-
թեան Նորին Վեհափառութեան:

Ժողովուրդը իշխանին պալա-
տան առջեւ ցոյց մը ընել ուզեց,
անձամբ ողջունելու թագուհոյն
գալուստը:

Օր մը վերջը, երեկոյեան ժամը
9ին տասը հազարէն աւելի բազ-
մութիւն մը, ջահ ու լապտեր ի-
ձեռին, Գանէէն ճամբայ ելաւ.
ճամբուն երկու կողմը իգական
սեռը բռնած էր, աննկարագրելի
խնթութիւն մը, մանուկէն մին-
չեւ ծերը մէկ զգացումով կը դի-
մէին Հալեքայ. զա՛տ զա՛տ թա-
փորներ կազմած, պալատան առ-
ջեւէն կանցնէին կրեւտական դրո-
շակին առաջնորդութեամբ:

Իշխանը՝ այս համակրելի երի-
տասարդը՝ պալատան պարտիզին
վանդակին առջեւ, զինուորական
հագուստով կեցած էր. ձախ կողմ
ունենալով իր մայրը, թագուհին:

Ժողովուրդը կ'երգէր կրեւտական
մարչը, «կեցցէ»ներու որոտում

մը, զիսարկներ, լապտերներ ք. ւազաններու ծայր. իշխանը յուս-
կուած էր ու միշտ կը բարեւէր.
իսկ թագուհին ակնոցով մը կը
զիտէր ուշի ուշով այս տեսարանը:
Ժողովրդական այս համակրալից
միահամուռ ցոյց առաջին անգամն
էր որ կը տեսնուէր:

Մահմետականք հոս մնացին ու
ալ մեկնիլ չեն ուզեր. օր քան զօր
իրենց հայրենակից քրիստոնէից
կը մօտենան. քսանէն աւելի մահ-
մետական կիներ յունադաւանու-
թիւնը ընդունցին, այս ալադա-
ւան բայց մէկ արիւնէ սերեալ երկու
տարբերութիւն մէջ ընտանեկան յարա-
բերութիւնը սկսաւ. նշանաւոր
պէյի մը պղծական յոյն երիտա-
սարգի մը հետ ամուսնութեան
լուրը հաստատութիւն կը գտնէ:

Իրաց այս վիճակին մէջ, խա-
լիֆին, առ տեղացի մահմետական
ժողովուրդն, յորդորները ալ եւս
ազդեցութիւն չունին, որ խոտա-
նալով իրեն ամեն տաճարնաշնորհ-
հում(.) կը հրաւիրէր մեկնիլ այս
կղզիէն, ու բնակիլ իր շուքին
ներքեւ:

Տիրող ցեղ մը որչափ ալ հզօր
լինի, իր անկումը կը պատրաստէ,
եթէ իր տիրապետութիւնը չա-
րաչար գործածէ:

Սուլթան համիտ բռնաւոր ու
մոլեռանդ քաղաքականութեան թը-
ւական մը բացաւ, օգտուելով իր
մահմետական ժողովուրդին տգի-
տութիւնէն, որուն սոսկումը եղաւ
ու չարաչար գործածեց իր զէնքը:

Քսան տարուան մէջ, այս կարճ
ժամանակամիջոցին իրեն պահպա-
նութեան առանդ ձգուած երկիր-
ներն տուաւ ու կորսնցուց, ինչ
որ կրնար տալ մատնիչ մը. իր
սուլթանական գերիշխանութիւնը
վտարուեցաւ այն երկիրներէն, որ
մահմետական տիրապետութեան
զօրութիւնը կը կազմէին. քայ-
քայեց այն կայսրութեան շէնքը
որ Մուհամէտ Բ.ի ձեռք հիմ-
նուած էր, երբեմն տիեզերքիս ա-
մենէն հզօր կայսրութիւնը. քար
մըն ալ այդ շէնքէն, ու ահա իր
վերջնական փրկուումը:

Միհրան Ալտո

ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ (48)

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷ ՊՍԿԵՐ ՄԸ

— 0.0 —

ՄԱՍՆ Բ.

ԺԲ.

Ազգային ղեկավարին հայկական տմեն
խաւի մէջ խար թափանցողութեան
եւ յուսթիանալուն զօրաւոր չըջանը կը
ներկայացնէ 1895 թուականը:

Յեղափոխական ոգին այնքան հա-
տուեցած կը թուէր մանաւանդ Պոլսի
մէջ ապրող գաւառացի հայութեան վը-
րայ որ գծուար չէր անոնցմէ բանակ
մը կազմել եւ երկրորդ պալատը գրա-
ւելու հընել: Հայ ազգը այդ բանը ը-
նել չմտածեց. եթէ հրապարակաւ բո-
ղոքներ ըրաւ 90էն առիւն, ինչպէս
տեսանք գործիս ընթացքին մէջ, առա-
ջինը Գում-Գաբուի ցոյցն էր. երկրորդ
ըն ալ Պապը Ալիին էր. երկրորդն ալ
խաղաղասիրական կերպարանք ունե-
ին, սակայն բողոքող եւ բողոքելի
տարրին մէջ տիրող ատելութեան չուն-
չը ցոյցբու խաղաղասիրական երեւոյ-

Պ Ո Ւ Լ Կ Ս Ր Ի Ս.

ՍՕՖԻԱ, 27 սեպտ. 99

Սթամպուլովիստներու մէկ մա-
սին Ռատուլովովիստներէն բաժան-
ման առթիւ գրած էի, որ ամսոյս
19ին ահալի ունենալիք 39 երես.
փոխանաց ընտրութենէն մեծ յոյս
կայ, որ վերջիններն առնուազն
25-30 կուսակիցներ ալ վաստկին.
որով և իրենց կուսակցութիւնն ան
ջատ առնելով ամենաստուար կու-
սակցութիւնը պիտի կազմէ:

Իրողութիւնը ցոյց տուին որ
չեմ սխալած են թաղարկութեանցս
մէջ. 25-30ի տեղ Ռատուլովով-
վիստները վաստկեցան 34 ձայն
եւ, որով ընդամենը 105 ձայն
պիտի ունենան առաջիկայ ազգա-
յին ժողովին մէջ:

Այս իրողութիւնն այժմէն իրար
ձգած է ամեն կուսակցութիւն,
չօլ-վէգ եւ Նարոտնի-Փրաւա ալ
մէրթ ընդ մերթ կը բարեւեն մե-
կզմէկ:

Ինչ պիտի լինի հետեւեալը:
Քանի որ առաջ խօսուեցաւ որ
Պ. Կրէքով իր հրաժարական մա-
տուցած է, երկու օրէ ի վեր ալ
կը խօսուի, որ ամբողջ նախարա-
րութիւնն հրաժարած է. Պ. Ռա-
տուլովով ուրբաթ օր մասնաւորա-
պէս վաճառ մեկնեցաւ իշխանին
ներկայանալու, իրաց վիճակին
վրայ տեղեկութիւն տալու իր
ներքին Գործոց նախարար թէ
իբրեւ կուսակցապետ իր «քառք»ը
տալու:

Բռնութեամբ թէ համոզմամբ
Պուլկար ժողովուրդ այսօր Ռատու-
լովովիստ է. ժողովրդական և ա-
զատ Սահմանադրական տեսակէ-
տով ալ պէտք է Պ. Պ. Ռատու-
լովով ինք լինի նախարարապետ,
նախարարութեան ղեկն ձեռք առ-
նէ և դործէ:

Բայց մեծ խեղդիւր է թէ պիտի
լինի՞ այսպէս, պիտի յարգուի՞ն
այն սկզբունքներ, որոնց համար
բոլոր աշխարհ իրար անցած է.
Յայտնի է որ Պուլկար ժողո-

վուրդը միշտ ուժ կուտայ դործօն
նախարարութեան ով որ ալ լինի.
Սթոյլով թէ՛ կրէքով, Ռատու-
լովով թէ՛ Քարալէով. այս այս-
պէս է գոնէ ի սկզբան. և նախորդ
մանաւանդ Ներքին գործոց նախա-
րարը մեծ դեր կրնայ խաղալ եւ
կը խաղայ ընտրութեանց պահուն
և ուր այսպէս չէ. միւս կողմանէ
ցարդ եղած չէ, որ ինչպէս Եւրո-
պայի մէջ և ի Պուլկարիա Սահ-
մանադրութեան ոգւոյն համաձայն
նախարարութիւն կազմուի:

Սահմանադրական եւրոպայի մէջ
նախարարութիւնը կը կազմուի եւ
րեսփոխանական ժողովոյ կամ ժո-
ղովրդեան ընտրեալներու զօրաւոր
կուսակցութենէն: Վերջին արտա-
կարգ Սօպրանիէին մէջ այս խըն-
դիր քիչ թէ շատ ծեծուեցաւ.
գծադարար նոյն ինքն կուսակցա-
պետներ հակառակեցան և խնդի-
րը ջուրն ինկաւ, սակայն ասոր
վրայ ալ 4-5 Ռատուլովովիստներ
ինչպէս Պ. Պ. Գրոյէվ, Պ. Ռա-
նով ևն. ևն. անկախօրէն գործե-
ցին և այս ապաշխարի գուցէ ու-
րիշ կուսակցութեան մ'ալ ծնունդ
տայ և ունենանք անկախ ազատա-
կան կուսակցութիւն մ'ալ:

Դիտելի է նաեւ որ իշխանն ալ իր
վէտուն բանի մը չը պահէր. կարեւ-
որութիւն չտար մեծամասնու-
թեան կամ փոքրամասնութեան,
կը գործէ աւելի քաղաքագիտա-
կան քան թէ ժողովրդական տե-
սակէտով:

Հսկ է մեր մէջ Սահմանադրու-
թիւնը տակաւին իր տեղը բռնած
չէ, հետեւաբար յանկարծակիի
գալու չենք երբ անակընկալներ
լսենք:

Աստուծով մի օր կուգայ, որ
ժողովուրդը գիտակ իր իրաւանց կը
պաշտպանէ իր իրաւունք. և ինքն
ժողովուրդն է, որ պիտի կառա-
վարէ իր գործերը:

Բայց այսպէս չէ սա մեր Սո-
ֆիաի փոքրիկ հայ գաղթականու-

թեան մէջ. գոնէ արտաքուստ այս-
պէս կերեւի, որ մեր ժողովուրդ
իր իրաւունքներն ունենալ կուզէ և
կաշխատի ալ, որ իր իրաւանց
տէրը լինի: Արդէն գրած եմ, որ
իր վարչով ու բարքով Պուլկարա-
հայուն ծանօթ կարապետ քահա-
նան տեղս կանչուեցաւ մի քանի.
ներու կողմանէ. գոնէ ես չէի
կարծեր բնաւ, որ Տ. Կարապետ
բառին բուն նշանակութեամբ այդ
մի քանի ամենամանչան մարդոց
կոթնելով տեղս մնար և աշխատե-
տեղս մնալ և մինչեւ իսկ պաշտօն
ալ կորցնու հետապնդեր. սակայն
սխալած եմ. մեղա՛յ. . .

Այսօր իրողութիւն է որ 40 ըս-
տորագրութեամբ հանրագրութիւն
մը ներկայացուած է թաղ. խոր-
հրդոյ, և կը խնդրուի որ անոր
արածութիւն տրուի եկեղեցոյն
մէջ ըստ կարգին պաշտօնավար-
լու (զի երկուք պիտի լինին) և թէ
իրենք ստորագրողք կ'ապահովեն
եղեր անոր ամսական առանց աղ-
գին սնտուկէն լուծայ մը ուղեւ.
գիտէք ինչպէս. որպէս թէ արդէն
ազգային տուրք կը վճարէին, այս
տուրքը չպիտի վճարեն ազգին,
այլ Տ. Կարապետին, որ ապրի,
զի շատ խեղճ է եղեր և այս ալ
իրենց խղճին կը դպի եղեր, զի
շատ «զգայուն մարդիկ» են:

Թէ ինչ պատասխանէ թաղա-
կանը, պիտի լուծէ՞ թէ լուծուի,
քանի որ չիտակն ըսելով իրենց
շուքէն ալ զոտնու սկսած են մեր
պատ. թաղականք. չեմ ուզեր գո-
նէ այս անգամ ծանրանալ ասոյ
վրայ. ձայն կայ որ Պուլկարի,
Այցեւու հովիւ Բեր. Բ. վարդ.
Պաղծեան շարթուս պիտի գայ և
զեր և կըսուի որ միասին լինի
ալ պիտի բերէ աղտեղութիւնները
աղբանոց նետելու համար:

Սպասենք ուրեմն.

Ա.

— 0.0 —

Մինչեւ ուշ ատեն Պապը Ալիի չըր-
ջակայքը տարօրինակ յուզում մը խա-
ճապ մը. թուրք եւ հայ տարրին մէջ
ընդհարումը շարունակուեցաւ:

Այս ամենուն մէջ աչքի զարնող բան
մը եթէ կայ ան ալ սա է որ ցոյցին
մասնակցող քանի մը հայեր զարմանա-
լի երևոյթի մը հանդիսատես եղան:

Պապը Ալիի չըջակայքի նեղ փողոց-
ներէ՝ մի քանի մէջ խուճապէն ա-
ռաջ եւ ետքը երբ պաշտպան քները
հայերու հետ զարնել զարնու ելու մա-
քառուած առաջ կը տանէին, յանկարծ
կայծակի արագութեամբ այս կամ այն
փողոցին մէջ կը տեսնուէր արծիւի ա-
րագութեամբ վրայ հասնող լայնարձակ
փէշերով սօֆիա մը:

Մաքառողները ահաւոր բաղխու մէն
թաւաղալոր կիլիպին եւ ատնցմէ մէ-
կը, թուրք կը թաւալէր վեր չկանգ-
նելու պայմանով, ազատող հայը փա-
մանակ չէր ունենար իրին օգնութեան
հասնող այդ թշնամի երևոյթով սօֆ-
թային ով ըլլալը համկնալու:

«Ճէսուր օլ» կըսէր թրքական մա-
քուր արտասանութեամբ սօֆիան:

«Ճէսուր օլ» (քաջ եղի՛ր) այն գի-
շերը նոյն իսկ, արձագանգ գտաւ Պո-
լսի շատ մը անկիւնները:

Սեպտեմբեր 18ի երկուշաբթի յաջորդեց
գիշերս. քանի մը պոլսական մոթ ան-
կիւններու մէջ խողխողումները բո-
կսան:

Լայնափեշ սօֆիան այդ ատենն ալ
երեւցաւ այդ կոտորածի անկիւններուն
մէջ:

Կոտորածին մասնակցող պաշտպանք
ները հայ ընդդիմացող տարրին տար-
բեր անբացատրելի պատու հաս ոտով
մը հոտերը առին եւ որոշ գզգջին
սակայն վերջնական բան մը չը կրցան
հասկնալ ասոր ինչ ըլլալու մասին:

Սեպտ. 19ի երկուշաբթի օրը քա-
ղաքապետութիւնը մօտ երկու հարիւր
թուրքի զիւր ժողովուրդ Պուլկա եւ Բե-
րա. բոլորները քննելով անոնց վէր-
քերը պաշտօնապէս յայտարարեցին որ
վէրքերը միեւնոյն տեղէն բացուա-
լին եւ միօրինակ դաշոյնի մը չեղբին
լայնութիւնը ունէին արտի ուղղուած
հարուածներով:

Կառավարութեան օղորած երկու

ԸՆԿՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՂԵՏԸ

(Շարունակութիւն 74 թիւին)

Եւ սակայն Ռուսիոյ կը շարունակէ իր կործանարար պաշտօնն ու միեւնոյն տարր տեսարանը կը կրկնուի ամեն րոպէ, որ հետզհետէ ծանր հանգամանք մը կ'ստանայ խաղացողներուն համար, կորուստներու քանակը որքան քաղաքական, այնքան ալ զգաւոր դոկտրինային գիծերը կորուստին պաղ քորինքի մը կայլակներուն տակէն մնակի պէս գունատ ու քար կտրած։

Ու եւ անտարբեր հանդիսատես մը — եթէ երբէք կարելի է գտնել հատ մը — չափ զիրար պիտի լսէ խուլ հառաչանքներու, անէծքներու, քաղաքավար հայհոյանքներու մալուցը, որոնք սակայն միջալայրին ազդեցութեամբ կը խեղդուին կոկորդիսներու մէջ։

Հասանակ հոգեբանական վիճակ մը կրթութեան, ուր ընդունիլն անօգուտ է օգնութեան կանչել վաղմիւ բարեկամութիւն մը, կամ յարգանքը, սէրը, որ գալ փրկէ իր բարեկամը, իր տարր-փառքը, իր պաշտելին այդ անոնի քաղաքական։ Անգամ մը ոտքը նետե՛ր է հոն, պէտք է ինչայ ու կործանի։ Այս է հաւատարմի միակ տրամաբանութիւնը այդ անխնայարտ սեղանին։

Կը տեսնես զեռաւոր Միս մը, որ Միս-փառքի եզերքէն մինչեւ Միջերկրական-նի ալի հիւստանայ ափունքը, երազուն, կայտառ ու զուարթ, կարելով անգին տվկան մը, Եկեր ու գոխեմ բողբոյն է յանձնիր իր ամբողջ էութեան, հիմայ կը սարսուռայ իր սրտի խորքէն։ Ճիշտ ճերմակ քար կը կարի ու այդ ճերմակութեան մէջ մարմար-եանքը կը գերազանցէ. կաս կարմիր կրակ կը կտրի եւ այդ ատեն ալ հրա-շէկ երկաթները։ Այս բոլորէական այն-բախտման, այս կեանք քանդող ցնցումներ, ժամուան մէջ յիսուն անգ-գ մ կը խորտակեն հէ՛ք աղջկան սիր-քը, որ՝ ով գիտէ այլապէս ինչ երա-նութեանց պատճառ պիտի ըլլար, ինք պարկէ գնդակին գերին է այլ եւս, ա-նոր ամէն մի ցատկատուք իր սրտի սրտիկանց ամեն մէկ անկանոն զարկի է ատանց անոր այդ Ամազոնը հողի լուսնի, կեանք չունի, սիրտ չունի։ Ան-քով, հողիով ու սրտով գնդակին դարձ գործիկ պոռտներուն կը հետեւի միշտ-որ անգթօրէն ամեն անգամ ալ արիւն պոստը կը քսուէ իր ծաւի աչքերէն։ Ձարաւոր աղջիկ . . . առաւել զրպա-

նորի գիտններու մէջ կենդանութեան տարտամ նշաններ ցոյց տուող մասնակցութիւնը զարմանքները անվիշակապ պէտք եղած դարմանները տարեցան։

Վերադարձ կերելայ թէ սարսփելի արհաւիրքի մը տպաւորութեան տակ ինչպէս էր մահացու վէրքը ստանալէն ասով, անանկ որ երբ ճանաչողութիւնը վերստացաւ վրան խոր տպաւոր-ութեան ապրելութեան նշաններ նկատուե-ցան։ Տանընչինք օրի չափ կանոնաւոր զարմանումէ մը ետքը սապէս խօսե-ցաւ վերադարձ խօսելէ աւելի գառան-թիւով։

Նա անանկ երկաթի ձեռք, կայծա-կի արագութիւն չեմ երեւակայած կեանքի մէջ, կա՛մ հրէշ մը կա՛մ հրեշտակ մըն էր անիկայ. բոցավառ գաշոյն մը ամփա մէջ գնացքս կարեց եւ իր նալ-ուածքով զիս քարացուց. քիչ հոգը զգացի որ տաք հեղուկ մը մարմինս կը լրար եւ թէ ոտքերս կը կթոտէին։

Ինչպիսիքս կորուսած էի։

Հիմայ չը ճանչնամ զինքը, ան ինչ անկում . . . »

Ինչ մէջ մէկ մեկտեղ 'Փրանդոլ' միեւ-ռին երազէն խելացնոր, մտած էր ներս ու հիմայ վերջին հաղաթնոցներն են, որ կը դարձնէ ձեռքին մէջ. քիչ մը եւս, անոնք ալ կ'երթան ու ինք կը մնայ միս միսակ թշուառութեան ուր-ուականին հետ զէմ առ զէմ, որ այդ վայրկեանին կ'ստեղծուի իր այնքան վառ այնքան գեղածիծաղ օրերը թու-նաւորելու համար մինչեւ գերեզմանին դուռը։ Ա՛լ անկէ վերջ այդ ազնուա-պետական Մօնսիէն գազան քանաճոյք-ներուն խաղալիքն է ինք։ Ճոխութե-նէ մը մերկացած, ճոխ վայրի մը մէջ ճոխութեան հովերէն դեռ վերջնակա-նապէս չը հրօտարած, այնքան գեռա-տի ու գեղեցիկ, մտածեցէք թէ ի՛նչ զարաններ չեն լարուիր իր ոտքերու առջեւ ամեն մի քայլափոխի։

Եւ ինչ կը տեսնես ուրիշ մը՝ որ հա-շիւներու մէջ խորասու գուռած, հաղիւ ուրեմն կը հասցունէ պանքսօթի. աքը-ցակները, կարծես մոլեգններ է. մերթ-ընդ մերթ ջղաճգական անանկ ցնցու-մներով կը թոթուուի, որ մարդ ուզէ չուզէ պիտի հեռանայ իրմէն արդաւա-նանաց հետ խառն բարկութեամբ մը թողով որ իր խեղճ կինը պաղատա-նօք յիշեցնէ վերահաս սրկածը եւ այդ արկածին գոթազգ նոխազները ըլլալ սահմանուած իր տնայն զաւակները, անօգուտ ջանք։ Այն վայրէջանին ուր ոտքը ներս է դրած տաճար մը մտնե-լու ջերմեռանդութեամբ, այն վայր-կեանքին վճռուած է իրեն որդեապան հայր մը ըլլալ ու քանի մը ժամուան մոլեգնութեամբ իր զաւակներուն յա-ւիտեանական դժբաղդութիւնը պատրաս-տել։ Ա՛լ, թող լա՛ւ, որչափ որ կուզէ, իր քանի մը հայր հաղաթներու կո-րուստին վրայ. ոչ ոք իրեն կը նայի։ Հասարակ մահկանացունքու տեղ չէ անիկայ, որ գոնէ չարած մը խօսակ-ցութեան առարկայ դառնայ ինք եւ սփոխանաց պղտրիկ խօսք մը լսէ մէկէ մը։ Ողջակէզներու թիւը շատ է հոն. վայրկեանի մը մէջ քանի մի հարիւր-ներ կը մորթուին։ Ո՛վ որի։

Միւս սեղանին վրան է բարեկամը, պղտրիկ եղբայրը, ստորակարգեալ պաշ-տօնեագ, իրեն վրայ իշխելու իրա-ւունք ունիս, ամեն հեղինակութիւն քուկդ է. կը թոյն քովը ու կրակոտ շեշտով մը կը հարցնես իրեն. «Ի՛նչ կընես»։ — Զգէ՛ք կը պոռայ իր իրաւանք, իր տան մէջ զանազան մարդու մը ա-մեն յաւակնութեամբ. «Ի՛նչ ի՛նչ կընես տղայ, կը կրկնես»։ — Զգէ՛ք կըսեմ կոր, հեռացիր քովէս» պատաս-խանին վրայ հաղիւ ուրեմն կըսթափիս

Վերադարձ հոս պահ մը կտրեց խօս-քը։ Օսմանեան կառավարութիւնը այդ երկու հարիւր գիտններու վրայ լոյս սփռելու համար իր յոյսը ատոր վրայ դրած էր. մասնաւոր քարտուղարներ օրն ի բուն քովը կը հսկէին իր բերնէն թառ հառաջները նոյն իսկ այժանա-գրելով, որովհետեւ բոլորիներու կար-ծիքով վէրքը մահացու ըլլալուն հետ, քան օրի չափ կեանքը պիտի երկա-րէր եւ թէ այդքան ժամանակամիջո-ցի մէջ զգացողութիւնը պիտի վերա-տանձնէր։

«Ի՛նչ բան է ճանչցածդ, հարցուց մօտը հսկող քարտուղար թուրքը։»

Վերադարձ սարսուռաց,

«Ինչքէն է, այն քարտուղար նստած-քով որով զիս գիտին քամեց Լիւոն Պօղոսեանի ընկերը. այն Լիւոն Պօ-ղոսեանը որ ձեռքէս պրծեցաւ չեմ գի-տեր ինչպէս»։ Զեռքէս պրծեցաւ եւ սա-կայն երկտասարդ կեանքս մարեց դա-շոյնի մահափիւռ հարուած մը թաղե-լով ճիշդ սրտիս մէջ։

Վերադարձի սեւցած արտեւանունքին վրայ երկու արցունքի կաթիլներ ե-րեւցան։

Թէ հոն խաղացողներն է իրաւունքը ու կը սկսիս աղաչանաց բազմազան մե-ղեղիններով իր գոյթը շարժելու ջանալ։ Ա՛լ լեզու կը կտրիս. «Զգէ՛ք եղբայրս բարեկամս, մեր վերջին յոյսն է ձեռքերնիս գտնուածը, հոգ չէ մինչեւ հիմա կորսնցուցածդ. գոնէ մնացածը փրկենք, դուրս ելնենք սա թուհա-ւոր միջնորդութենէ, ոտքդ պահելով մի ընկեր. վերջը անօթի կը մնանք. դա-ժան է երկիրը ոչ ոք երեսնիս կը նա-յի եւն. եւն»։ Ո՛վ մտիկ կընէ, այս լալկան խաղերը, երբ անդին կարգա-խօս պաշտօնէին կոչը կայ, որ գերա-զանց նուազէ մը շատ աւելի ներդաշ-նակ կը մտարկէ շարունակ խաղացո-ղին ջիւղերը։

«Պարտնէ՛ր, պատրաստեցէք Զեր խաղը։»

(Շարունակելի)

ԼՐԱՔԱՂ

Քաղաքիս կարեւոր մէկ պողո-տային վրայ հին ժամանակներէ ի վեր մարմարեայ քարերով կառու-ցուած ազգային փառուոր աղբիւ-րը՝ որուն ճակատը հայկական տա-ռերով սիրուն յիշատակարան մը քանդակուած էր, երէկ թաղա-պետութեան կողմէ հիմնայատակ փլցուեցաւ։ Թուրքիոյ տիրապե-տութեան ժամանակ այդ աղբիւ-րի վերանորոգութեան համար տեղւոյս հայերը 17000 զրշ. ծախք ըրած են։ Պոլսկոր կառավարու-թիւնը՝ որ թուրքերէն յիշատա-կարաններ ունեցող աղբիւրներ եւ այլ հաստատութիւններ նոյնու-թեամբ կը պահէ, որպէս զի իս-լամ տարրին գիտողութեանց տե-ղի չի տայ, միթէ մեզ հետ տար-բե՛ր պիտի վարուէր եթէ վառ-նայաբնակ հայութիւնը գիտնար պէտքին համեմատ իր իրաւունքը պաշտպանել։

Այսօր աղբիւրը քանդուած է բայց անոր անդը ու քարերը պէտք է պահանջել քաղաքապետութե-նէն, հոն խանութ մը շինելու համար, որ ազգին տարեկան կո-կրկ հասոյթ մը կընայ բեռնի։

Ինչպէս կ'իմանանք ժողովուրդը հանրագրութիւն մը պատրաստե-լով իրաւունք տուած է Տիար Մուրատ Մ. Սարգիսեանի, որ

«Կերեւայ թէ արժանի էի մրմնջեց լիբաւորը։

— Լիւոն Պօղոսեանի ընկերոջ՝ անու-նը ինչ էր հարցուց քարտուղարը։

— Զէ՛ չպիտի ըսեմ, պատասխանեց վերադարձ վերջին ճիգ մը ընելով վեր կանգնելու համար. բոլոր մը ետքը ճա-նաչողութիւնը նորէն կորսնցնելով։»

Երկրորդ օրը, Կիւմիւշ Սուր հիւան-դանոցը մանկամարդ հայ կին մը եկաւ եւ Աւետիս անուանով մէկը փնտնեց. պատասխան տրուեցաւ իրեն թէ առջի պիշիւր մեռած էր վերադարձ մը որուն զրպանէն մեռնելէն ետքը հայրէն եր-կու նամակներ ելնելուն պատճառաւ դուրին եղած էր անոր հայ ըլլալը գու-շակի։

Վերադարձ Պէշիկթաշի գաւաճան Աւետիսն էր։ Մահուան դրան առջեւ, ան որ, այնքան քարափրտ եղած էր խզճի խալթ ունեցաւ եւ իր պատու-հատը ինչ ըլլալը ընդունիլին չկրցաւ յայտնել ծածկելու բուռն ճիգով մը որ յաջող դուրս եկաւ։

Մարմինը գերեզմանատուն Ս. Յա-ութիւն մատուռ փոխաւրուեցաւ եւ

քաղաքապետութեան ժողովոյն ան-դամ ըլլալով ստանձնած է պէտք եղած գիմումները ընել։ Մեզի կը մնայ առ այժմ արդիւնքին սպասել։

— Կ'իմանանք թէ անորակելի անձեր տեղւոյս ազգ. վարժարանի շուրջը դաւեր կը լարեն ու կը ճգնին աշակերտութիւններուն դժգո-հութեան ցոյցեր ընել տալ վար-ժութիւններու ու վարժապետներու գէ՛մ։ Մ'ենք գոնէ առ այժմ աւե-լորդ կը սեպենք մատաղսերունդը թունաւորել ջանացող այդ օձե-րուն հետ մի առ մի հրապարակաւ խօսել, յուսալով թէ ներկայ տա-ղիւր պիտի բաւեն զիրենք զգաս-տացնելու։ Իսկ աշակերտք կամ աշակերտութիւն պէտք է զգուշա-նան չար խորհրդատուներու հե-տեւելէ, որոնք փորի ցաւեր եւ անձնական հաշիւներ ունենալով զիրենք գործիք կընեն. որուն հե-տեւանքը ուրիշ բան չի ըլլար բայց եթէ ըմբոստ աշակերտաց արտաք-սուած։ Այժմ Ազգ. վարժարան յաճախող աշակերտք զիրենք բախտաւոր պէտք է նկատեն, ո-րովհետեւ վարժարանէ դուրս գեռ բաւական թիւով փոքրիկներ կան, որոնք չեն ընդունուած միայն տեղ չըլլալուն պատճառաւ. ուստի այ-սօր եթէ 5 տղայ արտաքսուելի վաղը անոնց տեղ 10 նորեկներ պատրաստ են։

— Ռոտոսթոյի հայերը որ 1897 էն ի վեր տարեկան 100 օսմ. ու-կի նպաստ կուտային Արաբկերի Որբանոցին, այժմ իրենց այդ նը-պաստ դադարեցուցած են. Պատրի-րիարքարանի Նպաստամատոյց Յանձնաժողովը ստիպուած է հի-մա միջոցներ խորհիւ եւ գիմումներ ընել Արաբկերի որբանոցի պահ-պանման համար։

— Ուստի հայկ. Գրադարանի վարչութիւնը Պ. Մ. Մամուր-եանի յիշատակայ Յորդանանի առ-թիւ, զուտ ոսկի գեղակերտ կա-պար գրիչ մը եւ արծաթեայ կա-ղամար մը նուէր խրկած է։

անկից ալ անշուք արարողութեամբ Եփրատի գերեզմանատունը։

Սեպտ. 18էն տոմարեօթն օր ետքը թուրք թերթերը պաշտօնական սա զեկոյցը հրատարակեցին։

«Ո՛վ որ Լիւոն Պօղոսեան անուն մէ-կու մը սրտակից ընկերը կը ճանչնայ թո՛ղ իսկոյն փութայ ոստիկանութեան յանձնել զայն բարեխնամ կառավարու-թեան առջեւ. իր հաւատարմական սրբ-բազան պարտականութիւնը լիովին կատարած ըլլալու համար։»

Վահրամ այս յայտարարութիւնը կար գալուն պէս պարտաւորեցաւ հրաժեշտ տալու Պօլիսին։ Ան ալ երկու օր զաղտ նի չըլեցաւ Պոլիսի մէջ եւ չորեքշաբ-թի օր մը Կուրճիի շոգենաւով Պոլիսէն հեռացաւ։ Վստնա ուր արդէն հարիւ-րաւոր հայեր կեանքի սպահնովութիւն սրտնելու համար ինքզինքնին ձգած է-ին։

Հարկին առջեւ գլուխ ձեռնու հար-կադրուեցաւ։ Պոլիսէն հեռանալ իրեն համար Հայրենիքին հեռաւորութիւնը աւելի լայնցնել կը նշանակուի։

Ե. Կաւաքապետ (Շարունակելի)

ՀԵՐՔՈՒՄ

«Շարժում»ի 167 թուոյն մէջ խմբագրութեան կողմանէ Տիար Սուրենի դէմ գրուած ամբաստանումը ընդունած ենք, զոր տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ յառաջիկայ թիւով պիտի հրատարակենք:

Նաեւ ընդունած ենք Պ. «Յէպիւս»-ի պատասխանող կ'արձ նամակը ուրիշ մը կողմէ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզ, 5 հոկտ. 99

Համալսարանի գրական եւ գիտական ամսագրութիւնը, որ պիտի հրատարակուի մեր խմբագրութեան տակ իւր ծախքերով, այս ամսոյ սկիզբը, մեզմէ անկանի պատճառներով մէկ ամիսի չափ ուշ լոյս պիտի տեսնէ: Աւելորդ տրիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ ճանապարհներու փոխանակումը՝ հրկաթուղիներու երթևեկութիւնը զժողովրդացած լինելով, մեր թերթին տպագրական տառերը՝ մեր կարծած փամանակէն զերթէ մէկ ու կէսամիս յետոյ մեզ պիտի փամանեն:

Կը խնդրենք հրատարակել հաճիք տալու հրկաթուղի, հայ հասարակութեան եւ մեզ արդէն բաժանորդ գրուիլ փութապէս յոգնեալ ու եւէ կապկածանքի տեղի չտալու համար:

Մեր նոր հասցէն է՝

Rédaction "Hamalsaran"

3, place Monge, 3, Paris

Խմբագրութիւն

Յովն. Շաւարշ Մ. Պաղասարեան

ԹԻԻՐՔԻԱ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

—Բուսիս էլիսի Մ. Զինովի. էլ սոն տէֆա Սուլթանըն հուզուրնա չըգմարնսա էվլէթի թալէպիի թէքլարի իտէրէք Բուսիսայ կիթմիշ օլան էրմէնի մուհաճիլէրին մէմլէթէթլէրինէ զապուլ օլլըմալարընը իտտա իթմիշ տիր:

—Սուլթան Օրմանեան Պատ. րիարքըն վերմիշ օլտըրը իսթիֆայը կէրի եօլլայուպ, Երըրը սէրայլընտա իթթիմա իտէն գօմի. սիօնը մախսուսըն պիր գաչ կիւնէ գատար վէրէճէկի գարարապէթլէմէսինի թէնպիշ իթմիշ տիր:

—Պիր Արնաւուտ՝ Շորաի տէվլէթ աղանընտան Ճավիտ պէյի (Սատրապալըն մախսուսը) իւշ ընվօլլէր տարպէսի իլէ էօլտիւր. միւշ վէ գաթիլին տէրտէսթ օլընմը օլտըրընը Սթանպուլտան պա թէլէկրաֆ պիտիւրիլիօր: Զանիյա. թա կէօրէ՝ կէչէն սէնէ Սուլթա. նըն սէվկիլի եալէրի Ղանի պէյ նամ ճանիլի մէշհուրըն գաթլըն. տան տօլայը ինթիգամ ալմադ ի. չիւն մէզքիւր Արնաւուտ պու ճի. նայէթ միւթէճասըր օլմուշ տըր:

Բաթիթալթտա Սատրապալըն օլլու ալէնէն էօլտիւրիլիթի հալտէ, խրիսթիան էհալինին նէ՝ տէրէճէ թէհլիքէտէ պուլընտըրըն թարիֆի իգթիզա գալմազ. զայրը «սայէի շահանէտէ իւմ ու սաայիշ պէրքէմալ տըր» (°.) տէյէպիլի. րիլ:

Սթանպուլտաթի իւշ էճնէպի էլ. չիլէրի. Բաթիթալթտան միւթարէ. գաթլէ, ինկիլիզ էլիսի Պաշրը Սէֆիտ առալարընա, Յրանսըզ էլ. չիսի Աթօս տաղը, հանի Այնօլլու ճիվարընա՝ վէ Ալմանիա էլիսի իգթիլէ միւթէվէաճիհէն հարէթէթ իթմիշտիր տիր:

—Հիւքիւմէթ Սասուն վէ Մ. օտ կան ճիվարընտա միւթէմէքիլի իս. լամ աշիլէթլէրի իշիւն ճամիլէր վէ մէթլէպլէր ինշաալընա պաշլու. մըշ տըր:

—Բուսիսիտան վէ Պուլկա. րիատան 50,000 եահուտի ֆամիլ. ետլար թիւրքիայա հիճիթ իթ. մէկէ հազըրլանմըշ օլմալլէ, Ս. մանլը հիւքիւմէթիլին անլէրի գա. պուլ իտուպ հէրլէշտիրմէք վատ իթտիլիին թիւրք կազէթալարը տալիս եազմըշտիր տըր:

ՏԱԽԻԼԻՑԻ

— 0 —

Պուլկարիանըն վիւքէլա ըլիսի Մ. Կրէքօֆըն իսթիֆա իթմիշ օլտըրընա տայիր շայիաթը էվլէթի նուսխէմիլտէ եազմըշ տըր: Բը. ըննա հազրէթլէրի մուսայլէհին իսթիֆասընը գապուլ իթմիշ օլմալլէ, պուստոն ագտէմ մէտրիֆ նազըրը պուլընա Մ. թէնտոր Եուվանչէի Կրէքօֆըն եէրինէ վիւքէլա ըլիսի վէ իսթիֆիէ նազը. րը թային օլընմըշ տըր. վէ մէճ. իսի մէպուսան ըլիսի Մ. Տօք. վաչէֆ էլէվմ մէտրիֆ նազըրը. ղընը գապուլ իթմիշ. վէ Մ. Բա. տօսլալօֆ թէքրար տալիլիէ նա. ղըրը գալտըր կիպի տիկէր նա. ղըրար տալի մէմուրիլէթլէրին. տէ իպգա օլընմըշտիր:

Պինաէն ալէյ, Պուլկարիանըն հէյէթի վիւքէլապը պու կիւն եա. ընըլ լիպէրալարըն եէտիտէ գալմըշ օլմալլէ Ռատալալօֆ թարաֆ. տարանը զալէպէ իթտի տէյէպի լիւրիլ իսէտէ վիւքէլա ըլիսի Մ. Եուվանչէի հիշ պիր բարթիլէ մէնսուպ օլմայուպ Բրէննա հազ. ըլթլէրինին էն ղիյառէ հիւսնիւ թէվէտաճընը ճէլպ իթմիշ սէ. րայ առամը տէմէքլէ թալսիֆ օ. լլնըյօր. օ հալտէ հէյէթի վիւքէ. լանըն տիլկիլին Բրէննին եէտի իլթիլարընտա գալմըշ օլըյօր:

ՄԻԹԵՆԵՎԿԻՅԵ

—(—)

Սերպիա մէճիսի մէպուսանը գրալըն նութընա ճէվապնամէսի. նի իթթիֆազը արա իլէ հազըր. լամըշ օլմալլէ, պիր հէյէթի մու. րալաաա վասըթապը իլէ Գրալ Ա. լէքսանտա թազաթիլ իթմիշ տիր: իշպու ճէվապնամէտէ Սերպիա Գրալիլէթի Օպրէնօվիշ խանէտա. նընըն հազգը սէրիհի օլտըրընը թաստիգ իթմիշ վէ սոնա գարըն սուի գաթթա միւթէճասիլէրին թէտիպիլէ գրալը սապըզ Միւ. նըն սայ ու իգտաթալընտան տօ. լայը միլլէթ ու վաթմըն չիւք.

րանիլէթիլի արգ էլլէմիշ տիր: Գրալ Ալիքսանտը մէպուսանըն ճէվապնամէսիլի մէմուսիլէթլէ գապուլ իտէրէք, բալիթիգաի հա. ղըրէսինի թէպուլ իթմէյէճէկիլի պէյան իթմիշ տիր:

Պիւլալէրէ հէյէթի մուրախասա գրալը սապըզ Միւսանըն նէգտիլէ կիտէրէք հայաթընը թէհլիքէտէն գուրթարմըշ օլտըրընտան տօլայը միլլէթին մէսուրիլէթիլի արգլէ. անը թէպրիք իթմիշ վէ պու մի. նասիպէթլէ օրտա իճրա օլընան ալընը րուհանիտէ հազըր պուլըն. մըշ տըր:

—Պու կիւնէ գատար իհտաա օլընմըշ օլան էնվաի թօրլար, թիւֆէնքլէր վէ սաիւր ալէաթը հարպիլէ մուհարէպէլէրտէ ինսան գաթլ իթմէկէ ազ կէլիւր իմիշ կի. պի, հէնիտէն նէվիճատ ալէաթ. լար իհտասընա ըմալը կէրմի իլէ չալըրըմագտա տըր:

Իշթէ պիր սոն թէլէկրաֆըն պէյանընա պինաէն, Պէրլինտէ եէնի ուսուլ թօրթիլլէր իհտաա օ. լընմըշ վէ իճրա օլընան բրօգալար կիւլէլ սէմէրէ (տէհէթլի) կէօս. թէրմիշ տիր. եանի 800-1000 մէթրօ իրազ պիր մահէլտէն պու. հէնի թօրթիլլէր տօղրու նիշան ա. լարազ, էն ճէսիմ վարօրլարը պիր տալէտէ տէնիլ ալթընա էնտի. րիր իմիշ:

Իմէրաթօր վիլհէլմ Լա Հէլ գօնֆէրանսընը նէթիճէսիլ պրազ. մայալ մուվաֆազ օլտըրը կիպի, չիմտիտէ պու թօրթիլլէրէ պին. լէրճէ ինսանլարը պիր տարպէտէ տէնիլ ճանալարլարընա գուրպան իտէպիլէճէկիլին մաղրուրըզ քէսպ իթմէլի տիր. էօլլէ հա. պէօլիւք գաթիլլէր հիւքէլա թալիլթարտա օթուրան հիւքիւլտարլար ալտըրը. նա պու կիւնէ գատար գանաթ չասըլ իթմիլիշ օլանլար պու նօգ. թայը միւթալէա իթմէլի տիրլէր:

—Ինկիլթէրա թրանսպալ իլէ մուհարէպէի իլան իթմէկէ էլան թէրէտտիւտ իթմէքտէ տիր, Հէր նէ գատար Լօնտրա հիւքիւմէթի պիր գաչ թէլէկրաֆ իլէ Հինտիա, Աւստրալիա վէ սայիր միւսթէմիլ. գաթլընտան հէսապըզ սաքէր թրանսպալ սինօրլարընա տօլտու. րապիլիլ իսէտէ, Պօթրլէրին ճէսուր վէ մուհարիլպ պիր միլլէթ օլտը. ղընտէ կէօզ էօնիւնէ ալմամագ միւթիլ տէկիլ տիր:

Վազաա թրանսպալ վէ Օրանթ հիւքիւմէթլէրի հազըր օրտու սա. հիպի տէվլէթ տէկիլ տիրլէր. ֆագաթ մուհարէպէ էսնասընտա Պօթրլէրին 16 հալընտան 60 եա. շընա գատար պանտէրա ալթընա թօրլանաճաղարընը վէ պուլար կիճէ կիւնտիւզ հէր պիր Մալգէր թիւֆէնքլէրի պաշլարը իսթիլ. տէ վէ աթլարը էվլէրինտէ վէ պիր ալ իշիւն քէնտիլէրինէ քիֆալէթ իտէպիլէճէք գուրու էթ բարշա. լարը չանթալարընտա հէր կիւն իշիւն մուհարէպէյէ հազըր տըր. լար:

Պօթրլէր էվլորա սաքէլլէրի կի. պի չորպա, չայ վէ միւքէմէլի հէ. մէք իսթիլին թագրմտան տէկիլ տիրլէր: Թրանսպալ 3-4 կիւն գար. ֆընտա 30,000 սիւվարի վէ Օ. րանթ 20,000 սաքէր մուհարէպէյէ սէվգ իտէճէկիլտէն, ինկիլիլէր միւքէմէլ պիր տիւշման օրտու. նա գարըն պուլընաճաղար: Թը.

րանսպալ Ճուհուրիլէթ ըլիլի սոն պիր միւլապաթտա տէմիշ տիր: «Մուհարէպէտէ էշմէք վո. իանսըզ եաշմագտան չօդ էլի տիր»:

ԶԱՄԻՐԻ ԲԻՍՏԱՍՐ

Վառնա, Հոկտեմբեր 2

Պուղսայ
Վալ. լիպրա 55-58 հէք 9. 80-10. 40 ֆր.
Արապա, 53-60 հէքթ. 10-12-40
Յասուղիա 100 քիլօ 14-22 ֆր.
Լիպրա 40-44 հէքթ. 7. 20-8. 20 ֆր.
Մրար եօզ
Կիւնտէ 120-150 արապա վէ 10-15
Վալօն պուլտայ վէ 20-30 արապա
արա 15-20 արապա ֆասուլիա կէլ. մէքտէ տիր:
Արապա մուամէլէսի Նաբօլէօն 21 ֆր.
20 րանթիմ հիսապը իլէ:

ՄՍԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Պաղատկանլար պաշը Ն 6

Գնիլու տրօմուլթեան և մաք. րուլթեան վերլին ծայր հօգ կը տարուի: Տիրոջ տրամադրութեան տակ գտնուած տղաներու միլիցա. յանձնարարուած մտերը յաճախորդաց տները կը զրկուին:

ՄԵՇ ՎԻՃԱԿԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՒՐԱ ՔԱՂԱՔԻ

ՊՈՒԼԿԱՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՒՆ ԵՐԱՇԽԱՌՈՒՄ
Ա. ՊԱՐԳԵՆԻ Է 500,000 ՖՐ. ՈՍԿ.
50,000 տոմսեր հրապարակ հանուած են, որոնց 25,000ը պիտի շահին և. տեւալ կերպով, ներկայ տարւոյ՝
Յունիս 9ին 1,500 թիւեր 92,680 ֆր.
Յուլիս 7 1,500 » 135,180 »
Օգոստ. 4-5 2,000 » 241,780 »
Սեպտ. 3-4 » » 309,080 »
» 23-24 » » 363,250 »
Հոկտ. 13-31նոյ. 16000 » 3389,040 »

ԳՆԻՆԵՐ Ն ԳՈՒՐԱՅԻՆՆԵՐ	ՄԵՇ ՎԻՃԱԿԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ	ՍՈՒՐԱ ՔԱՂԱՔԻ
Կէս	Մէկ ու յետք.	Մէկ ու յետք.
5	2.50 ֆ.	1.25 ֆ.
8	4	2
10	5	2.50
12	7	3.50
14	6	3
16	4.30	2.15
18	8.60	115.20
20	57.60	28.80
22	115.20	14.80

—Սօֆիայի վիճակահանութեան ճրգ. կարգի տոմսակնիւրը եկած ըլլալով, գնողք թող փութան, մինչեւ հոկտ. 5 իրենց տոմսեր վերանորոգել:

ՎԱՃԱՌԱՆՈՒՆ

ՄԻՍՈՒՄԻ ԵՒ ՆԱՍԱԿԱԴՐՈՒՄԻ
Նաւախառնոյցի մօտ Ն. 389

Տիար Ճիւանկիլիանի սոյն նորա. հաստատ վաճառատան մէջ կը գտնուին ծխախոտի եւ թղթաղորդի ամեն տեսակները:
Փափաքելի է որ ամեն դասակարգ ազգայինք հոն յաճախեն ու իրենց գնումները Ս. դատի այդ չարչարող ինուրէն ընեն:

Отговорникъ Н. Драгулевъ
Печатница на Хр. Н. Койникова